

Asia: VN/34680/2022

Lausuntopyyntö Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit alatyöryhmän 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano ehdotuksista

-

2. Kommentit alatyöryhmän 2. Siviiliasioiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot ehdotuksista

-

3. Kommentit alatyöryhmän 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat ehdotuksista

-

4. Kommentit alatyöryhmän 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen ehdotuksista

-

5. Kommentit alatyöryhmän 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta ehdotuksista

-

6. Kommentit alatyöryhmän 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat ehdotuksista

-

7. Muita huomioita Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Tietosuojavaltuutetun toimistolta on pyydetty lausuntoa Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista. Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

Pidämme alatyöryhmien alustavien toimenpide-ehdotusten taustalla vaikuttavia tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina ja tavoiteltavina. Alustavien toimenpide-ehdotusten onnistunut toteuttaminen voisi merkittävästi sujuvoittaa esimerkiksi sähköistä viranomaisasiointia. Jo

pidempään onkin ollut vallalla ajatus siitä, että ihmisille on annettava työkalut, joiden avulla he voivat helposti ja turvallisesti hallita omien tietojensa käyttämistä. Tähän pyritään erityisesti maailmanlaajuisen niin sanotun omadata (MyData) –työn avulla. Kiinnitämme kuitenkin yleisesti huomiota siihen, että jatkovalmistelussa on tarpeellista arvioida täyttyvätkö henkilötietojen suoja koskevat edellytykset kaikkien toimenpide-ehdotusten osalta.

Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen ja tarkemmin henkilötietojen suojan kannalta on välttämätöntä, että niiden toteutuminen otetaan huomioon oletusarvoisesti jo esimerkiksi jonkin uuden sähköisen työmenetelmän tai järjestelmän suunnitteluvaiheessa. Kiinnitämme erityisesti huomiota yleisen tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa säädettyyn sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta. Henkilötietojen suojan toteutumisen kannalta on tärkeää rakentaa henkilötietojen suoja osaksi jokaista järjestelmää alusta asti. Valmiin teknologian päälle rakennettavilla henkilötietojen käsittelyä koskevilla ratkaisulla ei yleensä päästä parhaaseen ja kustannustehokkaimpaan lopputulokseen. Tietosuojan ja yksityisyyden suojan vaatimukset on otettava huomioon ennakoivasti jo suunnitteluvaiheessa ja koko tiedon elinkaaren ajan. Kiinnitämme tässä yhteydessä huomiota myös yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa säädettyyn tietosuojaa koskevaan vaikutustenarviointiin.

Useammassa alustavassa toimenpide-ehdotuksessa on kysymys digitaalisuuden tarjoamien mahdollisuuksien täysimääräisestä hyödyntämisestä. Alustavissa toimenpide-ehdotuksissa on muun muassa tavoiteltu tietojen parempaa saatavuutta ja asiakirjojen joustavampaa liikkuvuutta. Toteutustapana on mainittu eri asianhallintajärjestelmien rajapinnat ja integraatio. Tässä yhteydessä kiinnitämme huomiota siihen, että jatkovalmistelussa tulee arvioida henkilötietojen satavuuden edellytyksiä. Kiinnitämme niin ikään huomiota julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädettyyn. Viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietojen käsittelyn osalta korostamme ylipäätään tarvetta selkeälle ja yksiselitteiselle sääntelylle erityisesti viranomaisen tiedonsaannin sekä tiedonvaihdon osalta. Todettakoon edelleen, että henkilötiedot on suojattava lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia. Organisatorisena toimenpiteenä voidaan mainita esimerkiksi se, että tietoihin pääsy mahdollistetaan vain sellaisille henkilöille, joiden tosiasiallisesti tarvitaan tiettyjä tietoja tehtäviensä suorittamiseksi. Organisaatioiden tulisi tarkastella eri työtehtäviä ja arvioida, millaista henkilötietojen käsittelyä kukin työtehtävä edellyttää ja mihin tietoihin työntekijällä tulisi olla pääsy työtehtäviensä suorittamiseksi.

Useat alustavista toimenpide-ehdotuksista saattaisivat soveltua myös harkittavaksi laajemminkin. Esimerkiksi ehdotetusta sähköisestä asiointikanavasta ja teko- sekä tukiälysovellusten käyttöönotosta saattaisi olla merkittävää hyötyä muillekin viranomaistoimijoille.

Varjokari Laura
Tietosuojavaltuutetun toimisto